

LEDO RŪMAI

I

Saulės šviesa liejosi ant namo, auksindama ji tarsi kokią dekoratyvinę vazą, ir retos šešelių démelés tiktais ryškino tą šviesos tvaną. Abipus gatvės stovintys Batervortų ir Larkinų namai buvo įsitvirtinę už didžiulių, vešlių medžių; tik Heperių namas gérė visus saulės spindulius ir ištisą dieną kantriai, ramiai, nuolankiai žvelgė į dulkétą kelią — gatvę. Taip buvo rugėjo popietę Tarltono mieste, pačiuose Džordžijos pietuose.

Selė Kerol Heper sédéjo viršuje miegamajame prie lango, padėjusi devyniolikos metų smakrą ant penkiasdešimt dvejų metų palangės, ir žiūréjo, kaip iš už kampo išsuka senamadis Klarko Derou „Fordas“. Automobilis buvo įkaitęs,— pagamintas beveik vien iš metalo, jis laikė sugéręs saulės ir savo skleidžiamą šilumą,— o Klarkas Derou sédéjo prie vairo tiesus it mietą prarijės, su tokia skausminga bei įtampos kupina išraiška, tartum būtų laikęs save atsargine ir ko gero tuoju sugesiančia automobilio dalimi. Jis atsargiai įveiké dvi dulkėse išduobtas provéžas, ratai piktais cyptelėjo, pasipiktinę tokia kliūtimi, paskui su nuožmia išraiška paskutinį kartą suktelejo vairą ir sustojo kone priešais Heperių laiptus. Automobilis gailiai susvokštė, sugargė lyg mirštantis, paskui viskas nutilo; galop orą perskrodė garsus švilpimas.

Selė Kerol mieguista žvilgtelėjo apačion. Ji norėjo nusiziovauti, bet, pamačiusi, kad tai visiškai neįmanoma, nepakelus smakro nuo palangės, persigalvojo ir toliau tylomis apžiūrinėjo automobilį, kurio savininkas sédéjo lyg ir atsainiai, bet vis dėlto šauniai pasitempęs, laukdamas atsakymo į savo signalą. Po akimirkos švilpimas dar kartą nuskardėjo per dulkiną orą.

— Labą rytą.

Klarkas vargas negalais passuko visu ügiu ir perkreiptu vėidu pažiūréjo į langą.

- Koks tau rytas, Sele Kerol?
- Sakai, ne?
- Ką veiki?
- Valgau obuoli.
- Maunam pasipuškenti. Nori?
- Gal ir noriu.
- Tai gal paskubėsi?
- Žinoma.

Selė Kerol giliai atsiduso ir vien iš inercijos atsistojo nuo grindų, kur, grauždama supjaustytą žalią obuoli, spalvino prierines lėles jaunesniajai sesutei. Ji priéjo prie veidrodžio, patenkinta ir su maloniu tinguliu nužvelgė savo veidą, brūkštėlėjo dažais per lūpas, teptelėjo pudra nosies galiuką ir užsi-vožė ant kukurūzų spalvos garbanų rožinę šiaudinę skrybė- laitę. Paskui užklieuvusi išliejo spalvinimui naudotą vandenį, sušuko: „Tai velnias!“, bet paliko viską netvarkiusi ir išėjo iš kambario.

- Kaip laikaisi, Klarkai? — po minutės paklausė ji, vikrai perlipusi per automobilio šoną.
- Perkūniškai liuks, Sele Kerol.
- Kur važiuosim maudytis?
- I Velio ežeriuką. Pasakiau Merilinai, kad užsuksim pa- imti jos su Džo Ivingu.

Klarkas buvo juodbruvas, liesas ir eidamas kiek kūprinosi. Jo akys atrodė grėsmingos, o išraiška irzloka, bet tik tada, kai veide nešvytėdavo nuostabi ir tokia dažna šypsena. Klarkas turėjo „pajamų“ — jų pakako be vargo pragyventi ir dar benzinui nusipirkti — tad, baigęs Džordžijos technikos institutą, jau antrus metus slampinėjo po tingias savo miestelio gatves, svars-tydamas, kur geriausia įdėti savo kapitalą ir beregint pralobti.

Toks dykinėjimas jo visiškai nevargino; mažų mergaičių būrys gražiai išstypo, o nuostabiausia iš jų buvo Selė Kerol. Joms patiko, kad jis su jomis plaukioja, šoka ir mylisi gélémis kvepiančiais vasaros vakarais, ir visos jos be galio mėgo Klarką. Kai moterų draugija įkyrédavo, netoli ese nuolat būdavo keletas jaunuolių, kuriuos visada galėjai pasikvieti draugėn ir kurie noriai eidavo pažaisti golfo ar biliardo arba ištuštinti buteliuko „stipraus geltonojo“. Kartas nuo karto vienas kuris šių bendraamžių pradėdavo atsisveikinimo vizitus, ketindamas išvažiuoti į Niujorką, Filadelfiją arba Pittsburghą ir imtis ten

darbo, bet dažniausiai taip ir pasilikdavo šiame nuobodžiamė rojuje, kur tokis svajingas dangus, jonvabaliais nusėti vakarai ir triukšmingos mugės negrū gatvelėse, o svarbiausia — tokios mielos švelniabalsės mergaitės, išauklėtos ne turto, o prieities atsiminimui.

„Fordas“ šoktelėjo, émė nenoriai kratyti, ir Klarkas su Sele Kerol tarškėdami ir barškėdami nuriedéjo Velio aveniu į Džefersono gatvę, kur dulkėtas kelias virto grindiniu; paskui apsnūdusia Milisento aikštė, kurioje stovėjo keletas prabangiu, solidžiu kotedžu, paskui per miesto centrą. Važiuoti buvo pavojinga, nes pasitaikė pati spūstis, kada visi eina apsipirkti; žmonės be tikslu slankiojo gatvėmis, kažkas kažkur varė niūriai baubiančią jaučią bandą, iš paskos létai slinko tramvajai; atrodė, kad net parduotuvės žiovauja atviromis durimis ir marksitosi langais saulėje, bet netrukus ir jos visiškai nurimės.

— Sele Kerol,— staiga taré Klarkas,— ar teisybė, kad tu susižadėjai?

Ji greitomis pažvelgė į ji.

— Iš kur ištraukei?

— Tikrai susižadėjusi?

— Tai bent klausimas!

— Viena mergina man sakė, kad tu susižadėjusi su jankiu, kurį sutikai praéjusią vasarą Ašvilyje.

Selé Kerol atsiduso.

— Tai liežuvautojų miestas!

— Netekék už jankio, Sele Kerol. Tu mums reikalinga čia. Selé Kerol valandėlę tylėjo.

— Klarkai,— netikėtai paklausé ji,— už ko, po galais, man tekėti?

— Kad ir už manęs.

— Mielasis, tu neišlaikytum žmonos,— linksmai atsakė ji.— Ir aš per gerai tave pažstu, kad įsimylėčiau.

— Bet nejaugi dėl to turi eti už jankio,— nenusileido jis.

— O jeigu myliu ji?

Jis papurtė galvą.

— Negali būti. Jankis labai skiriasi nuo mūsų, visais atžvilgiais.

Jis nutilo ir sustabdė automobilių priešais apšepusį, apgrūvusi namą. Tarpduryje pasirode Merilina Veid ir Džo Ivingas.

— Sveika, Sele Keroll!

— Labas!

— Kaip laikotės?

— Sele Kerol,— paklausė Merilina, kai jie vėl pajudėjo,— tu susižadėjusi?

— Dievulėliau, iš kur visa tai? Nejaugi užtenka tik žvilgtelėti į vyra, ir visas miestas tuo su juo sužieduoja?

Klarkas spoksojo tiesiai į varžtą tarškančiam prieiniame stikle.

— Sele Kerol,— neįprastai smarkiai tarė jis,— argi mes tau nepatinkam?

— Kas?

— Mes visi.

— Klarkai, juk tu žinai, kad patinkat. Aš dievinu visus jus, vaikinai.

— Tai kodėl susižadi su jankiu?

— Nežinau, Klarkai. Dar nežinau, kaip ten bus, bet... na, aš noriu pamatyti pasaulio, pamatyti žmonių. Noriu įgauti proto. Noriu gyventi ten, kur dedasi dideli dalykai.

— Ką turi galvoj?

— Na, Klarkai, aš myliu tave ir Džo myliu, ir Beną Erotą, ir visus jus, tačiau jūs... jūs niekada...

— Mes niekada neprasimušim?

— Taip. Supranti, aš ne tik pinigus turiu galvoje, tai kažoks neveiklumas, liūdesys, ir... ak, nežinau, kaip tau paaiškinti!

— Kadangi pasileikame čia, Tarltone?

— Taip, Klarkai; ir dėl to, kad jums čia patinka ir niekuomet nenorite nieko keisti ar galvoti, eiti pirmyn.

Jis linktelėjo, o ji pasilenkė ir suspaudė jo ranką.

— Klarkai,— švelniai tarė ji,— į nieką pasaulyje tavęs nekeisčiau. Tu mielas toks, koks esi. Ir visada mylésiu tai, kas sužlugdys tave — gyvenimą praeitimi, tingiai leidžiamas dienas ir naktis, ir visą tavo nerūpestingumą bei kilnumą.

— Bet vis tiek išvažiuoji?

— Taip, nes niekada negaléčiau ištakėti už tavęs. Tu mano širdyje turi tokią vietą kaip niekas kitas, tačiau, prirešta čia, aš imčiau nerimauti. Jausčiau, jog tuščiai eikvoju save. Supranti, aš tarsi sudėta iš kelių dalių. Vieną jū — tą apsnūdusią general pažystamą tu ir myli; bet dar yra kažkokia jėga — jausmas, kuris neleidžia man nurimti. Tai toji dalis, kuri man kada nors pravers, kuri išliks ir tada, kai jau nebebūsiu graži.

Ji nutilo staiga kaip visuomet ir, nuotaikai pasikeitus, ats.
duso: „O varge manol!“

Prisimerkusi ji atlošė galvą, kol atsirémė į sédynés atkalto
o gaivus vėjelis vésino akis ir kedeno purias trumpai kirptų
plaukų garbanas. Dabar jie jau važiavo per laukus, léké pro
ryškiai žalias tankiai suželusias giraites ir pieveles, pro aukšt-
tus medžius, kurių vešlūs vainikai teiké kelui malonų pavésij.
Retkarčiais pravažiuodavo sukežusią negrū lūšnele, kurios se-
niausias baltaplaukis gyventojas prie durų rūkydavo pypkę iš
kukurūzo burbuolės kamblio, o pustuzinis apdriskusiu negriukų
laikydavo išstačę savo skudurines lėles pakelės žolėje. Toliau
plytėjo apsnūdė medvilnés laukai, kuriuose net darbininkai
atrodė lyg neapčiuopiami šešeliai, saulés prilenkti prie žemės
ne dirbt, o atlkti kažkokią seną tradiciją auksiniuose rugsejō
laukuose. Ir aplink tą snaudulingą grožį, virš medžių, lūšnelių
ir drumzlinų upių pleveno kaitra, né kiek ne grasi, o raminanti,
kaip didelė, šilta ir dosni krūtis kūdikiui — žemei.

- Sele Kerol, atvažiavom!
 - Vargšelė, miega kaip užmušta.
 - Mieloji, tu iš tinginio leisgyvė?
 - Vanduo, Sele Kerol! Tavęs laukia šaltas vanduo!
- Ji atmerkė mieguistas akis.
- Aha! — šypsodamasi sumurmėjo ji.

II

Lapkryje iš savo šiaurės miesto ketvertui dienų atvažiavo Haris Belamis — aukštas, plačiapetis ir guvus. Jis ketino su-
tvarkyti reikalą, kuris taip ir liko neaiškus nuo vidurvasario,
kai Ašvilyje, Siaurės Karolinoje, juodu susipažino su Sele Ke-
rol. Reikalas buvo sutvarkytas greit, per vieną ramią popietę
ir vakarą prie liepsnojančio židinio, kadangi Haris Belamis ati-
tiko visus jos norus, be to, ji myléjo ji — myléjo ta savo esy-
bės dalimi, kurią ir tausojo meilei. Mat Selė Kerol turėjo kelią
gana prieštarlingas dalis.

Paskutinę jo viešnagęs popietę jie išėjo pasivaikščioti ir nė
nepajuto, kad abiejų žingsniai beveik nesąmoningai krypsia
link kapinių, kur ji dažnai megdavo užsuktį. Kai jos pasirodė,

tokios balzganoſ ir gelsvai žalios linksmuoſe vakaro ſaulės spin-diliuоſe, ji neryžtingai stabtelėjo prie geležinių vartų.

— Hari, gal tu iš prigimties liūdnas? — paklausė ji šyptelėjusia.

— Liūdnas? Tik jau ne aš.

— Tada eime. Kai kuriuos žmones kapinės slegia, bet man čia patinka.

Jie jėjo pro vartus ir patraukė taku, vedančiu per slėnį, pilną kapų kauburėlių — ſeštojo dešimtmečio kapai buvo pilki it apdulkę, apaugę pelėſiais; septintojo — su įmantriomis iš akmens iškaltomis vazomis ir gélémis, vélesni — be saiko išpuoſti ir baisūs, su riebiais marmuriniaiſ cherubinais, svaigu miegu, miegančiaiſ ant akmeninių pagalvių, ir daugybe neapsakomo dydžio bevardžių granito gélių.

Netikétai jiedu pamatė klūpančią figūrą, atnešusią ant kapo gélių, bet daugumą kapų dengé tyla ir sudžiūvę lapai — jų menki likučiai dar skleidė kvapą, kurį užuodė gyvieji.

Jie užkopė ant kalvos ir atsidūrė prieſais aukštą apskritą paminklinį akmenį, nusétą tamsiaiſ drégmés šlakeliais ir pusiau apaugsi vijokliais.

— „Mardžoré Li,— perskaitė ji,— 1844—1873”. Ji ko gero buvo graži. Mirė dvidešimt devynerių metų. Brangioji Mardžoré Li,— švelniai pridūrė ji.— Hari, ar iſivaizduoji ją?

— Taip, Sele Kerol.

Jis pajuto, kaip maža rankutė iſispraudė į jo delnā.

— Man atrodo, ji buvo tamſi ir visada ryšédavo plaukuose kaspiną, ir dévėdavo nuostabius žydrus arba rožinius kri-nolinus.

— Turbūt.

— O, kokia ji buvo miela, Hari! Ir iš tų, kurios sutvertos stovéti erdvioje terasoje su kolonomis ir priiminéti svečius. Manau, kad daug vyru išėjo į karą, tikėdamiesi pas ją sugrižti, bet tikriausiai nė vienas nebegrižo.

Jis pasilenkė prie akmens, ieškodamas įrašo, ar ji kada buvo iſtekėjusi.

— Daugiau nieko neparašyta.

— Žinoma. Kas galėtų būti geriau vien už „Mardžoré Li“ ir iſkalbingą datą?

Ji priėjo arčiau, gelsvi jos plaukai brūkštėlėjo per jo skrucstą ir nelauktai jam sugniaužė gerklę.

— Tu įsivaizduoji, kokia ji buvo, ar ne, Hari?

— Taip,— švelnial sutiko jis.— Matau iš tavo brangių akių Tu dabar graži, todėl žinau, kad ji tikriausiai irgi tokia buvo.

Tylėdami jie stovėjo greta, ir jis jautė, kad jos pečiai truputį virpa. Tingus vėjelis nuvilniojo per kalvą ir pajudino nulininkusj jos skrybėlaitės kraštą.

— Nulipkim štai ten!

Ji parodė į lygumą kitoje kalvos pusėje, kur žalioje pievoje stūksojo koks tūkstantis balzganų kryžių, išsirikiavusių begalinėmis tvarkingomis eilėmis lyg sustatyti bataliono ginklai.

— Čia palaidoti žuvę sąjungininkai,¹— paprastai taré Selé Kerol.

Jie vaikštinėjo ir skaitė įrašus, kuriuose tebūdavo vien pardė ir data, kartais visiškai neįskaitoma.

— Pati liūdniausia paskutinė eilė — matai, štai ten. Ant kiekvieno kryžiaus tik data ir žodis „Nežinomas”.

Ji pažvelgė į jį, jos akys pritvino ašarą.

— Nemoku pasakyti tau, kaip tai artima man, brangusis. Tu nežinai...

— Tu man graži, kai taip sielvartauji.

— Ne, ne, ne aš, o jie,— graži ta senovė, kurią stengiuosi atgaivinti savyje. Juk jie buvo tik paprasti žmonės, matyt, nereikšmingi, nes nebūtų likę „nežinomi”; bet jie žuvo už patį gražiausią dalyką pasaulyje — mirusius Pietus. Matai,— kalbėjo ji vis dar užkimusi balsu, blizgančiomis nuo ašarų akimis,— žmonės puoselėja svajones, ieško tų svajonių daiktose aplink save, aš pati irgi augau su tomis svajonėmis. Buvo labai lengva, kadangi viskas seniai žlugo, ir manęs nelaukė jokie nusivylimai. Aš bandžiau įsigyventi į tas praeities noblesse oblige², į tas liekanas, kurios vysta aplink mus lyg rožės sename nykstančiame sode, į tą neįprastą mandagumą ir riteriskumą kai kuriuose mūsų vaikinuose ir pasakojimuose, kuriuos girdėjau iš sąjungininkų kareivio, gyvenusio šalimais, ir

¹ Pietinių valstijų šalininkai 1861—1865 m. kare. (Vert., past.).

iš keleto senų juodukų. O Hari, tai bent buvo laikai, tai bent!
Aš nemoku tau paaiškinti, bet jie buvo.

— Suprantu,— ramiai užtikrino jis.

Selė Kerol šyptelėjo ir nusišluostė akis nosinės krašteliu,
kyšančiu iš jo švarko kišenėlės.

— Juk tu nesijauti prislėgtas, ar ne, brangusis? Netgi kai
verkiu, esu čia laiminga, pasisemiu kažkokios stiprybės.

Susikibę rankomis, jiedu apsisuko ir létai nuéjo. Pamačiusi
sodrios žolés, ji pasisodino ji šalia, o nugaras atrémé į žemos
sienos griuvésius.

— Kada gi tos trys senés išsinešdins,— pasiskundé jis.—
Noriu pabučiuoti tave, Sele Kerol.

— Aš irgi.

Jie nekantriai lauké, kol trys sulinkusios figūros nudūlins,
ir tada ji bučiavo ji, kol pasirodė, jog dangus blésta, o jos
šypsenos ir ašaros ištirpo amžinybe virtusių sekundžių eks-
tazéje.

Paskui abu iš lėto patrauké atgal, o gatvių sankryžose
sutemos tingiai žaidé baltose ir juodose grindinio plokštėse.

— Tu atvažiuosi maždaug sausio vidury,— prabilo jis,— ir
turési pabūti bent ménesj. Bus labai smagu. Ruošiamas žiemos
karnavalas, ir jei tu tikrai nesi mačiusi sniego, tau atrodys
kaip pasakų šalyje. Galésim čiuožti ir slidinéti, važinéti rogé-
mis ir rogutémis, bus visokią eitynių su fakelais ir slidémis.
Tokio karnavalo seniai néra buvę, tad rengéjai ketina visus pri-
trenkti.

— Ar aš nesušalsiu, Hari? — staiga paklausé ji.

— Žinoma, ne. Nosis gal ir pamélynuos, tačiau drebéti ne-
teks. Mat mūsų oras šaltas, bet sausas.

— Juk aš vasaros vaikas. Nepakenčiu né menkiausio
šalčio.

Ji liovési kalbėjusi, ir minutélę abu tylėjo.

— Sele Kerol,— labai létai taré jis,— ką tu pasakysi, jeigu
kovo ménesj?

— Pasakysi, kad myliu tave.

— Kovo?

— Kovo, Hari.

Visą naktį pulmane buvo labai šalta. Ji pasikvietė palydovą ir paprašė kitos antklodės, o kai negavo, stengési, išsirausi į guoli ir sulenkusi perpus antklodę, nusnūsti keletą valandų. Rytą ji norėjo puikiai atrodyti.

Atskélusi šeštą ir nejaukiai apsirengusi, ji nusvirduliao į vagoną-restoraną išgerti kavos. Sniegas buvo prasimelkės į tambūrus ir aptraukęs grindis slidžia plévele. Jis tykojo, tasai šaltis, jis visur išėlindavo. Jos kvapas buvo matyt ore, ir, naiviai džiaugdamasi, ji vis pūtė priešais save. Sédédama restorane, nustebusi žiūréjo pro langą į baltas kalvas ir slénius, išskéetrojusias pušis, kurių kiekviena šaka atrodė tarsi žalia lėkštė šaltoje sniego puotoje. Kartais šmésteldavo vieniša sodyba — bjauri, nyki ir vieniša baltoje dykumoje; ir kiekvieną kartą ji pajusdavo šaltą gailestį žmonėms, kurie tūno ten ir laukia pavasario.

Išėjusi iš restorano ir žingsniuodama atgal į savo vagoną, ji staiga pasijuto labai žvali. Ir pagalvojo: ar tik ne dėl to gaivinančio oro, apie kuri kalbėjo Haris? Tai ir buvo Šiaurė. Šiaurė — dabar jos kraštas.

*Tad pūskite, pūskit, véjai,
Mes léksim kaip pašélę! —*

džiūgaudama padeklamavo ji.

— Kas atsitiko? — mandagiai pasiteiravo palydovas.

— Aš sakiau: „Nuvalykit šepečiu mano rūbus.“

Ilgi telegrafo stulpų laidai padvigubėjo; šalia pasirodė dar viena pora béginių, antra, trečia, ketvirta; praslydo eilė namų baltais stogais, šméstelėjo tramvajus apšalusiais langais, gatvės, daugiau gatvių — miestas.

Akimirką ji stovėjo sumišusi šaltoje stotyje, kol pamatė tris kailiuose paskendusias figūras, puolančias prie jos.

— Stai ji!

— Ei, Sele Kerol!

Selé Kerol padėjo lagaminą.

— Sveiki!

Kiek pažįstamas ir šaltas kaip ledas veidas pabučiavo ją, paskui apsupo kiti veidai, kurie atrodė, tarsi skeistų didžiulius debesis tirštu dūmu; ji spaudė visiems rankas. Tai buvo Gor-donas, kresnas, energingas trisdešimtmetis vyras, atrodantis tarsi nevykusi mėgėjiška Hario kopija, ir jo žmona Maira, apatiška dama lininiais plaukais po kailio kepure. Selé Kerol iš karto pagalvojo, kad ji turi kažką skandinaviško. Linksmas šoferis paėmė jos lagaminą, ir, aidint nebaigtoms frazėms, šūksniams bei atsainiems, abejingiemis Mairos „mielieji“, jie išklegėjo iš stoties.

Paskui dengtu automobiliu dūmė vinguuotomis baltutélémis gatvémis, kur važinėjosi daugybė berniūkščių, prisirišusiu ro-gutes prie bakaléjos furgonu ir automobiliu.

- O! — sušuko Selé Kerol,— ir aš noriu taip! Gerai, Hari?
- Čia vaikų darbas. Bet galétume...
- Jiems taip smagu! — apgailestaudama pasaké ji.

Namas pasirodė esąs nestilingas karkasinis pastatas baltame sniego skreite, ten ją pasitiko didelis žilaplaukis vyras, kuris jai patiko, ir panaši į kiaušinį moteris, kuri ją pabučiavo,— tai buvo Hario tévai. Kokią valandą truko neapsakomas šurmulyš — nebaigti sakiniai, karštas vanduo, kiaušinienė su kum-piu; galų gale ji liko viena su Hariu bibliotekoje ir paklausé, ar galima rūkyti.

Tai buvo erdvus kambarys su dievo motinos atvaizdu virš židinio ir eilé ant eilés sustatytomis knygomis šviesiai auksi-niais, tamsiai auksiniais ir blizgančiais raudonais viršeliais. Ant visų kédžių buvo užtiesti maži nérinių kvadratelių galvai at-remti, gana patogi sofa; knygos — kai kurios — atrodė skaito-mos, ir Selé Kerol akimirksnį išvydo seną sujauktą biblioteką savo namuose, storas tévo medicinines knygas ir trių jos pro-senelių aliejinę tapybą, ir seną sofą, per keturiąsdešimt pen-kerius metus nuolat taisomą, bet vis dar tokią, kurioje galéjai jaukiai pasvajoti. Šis kambarys jai neatrodė nei itin patrauk-lus, nei ypatingai nepatrauklus. Kambarys, pilnas brangių, maž-daug penkiolikos metų senumo daiktų.

- Kaip tau viskas čia atrodo? — nekantriai klausinėjo Ha-riis.— Stebina? Ar tai ir tikéjaisi išvysti?
- Tikéjausi išvysti tave, Hari,— tyliai tarė ji ir ištiesė jam rankas.

— Bet po trumpo bučinio jis vis tiek vylési sulaukti iš jos susij.
žavéjimo.

— Aš klausiu apie miestą. Ar jis tau patinka? Jauti, koks
galvus oras?

— Ak, Hari,— nusijuoké ji,— leisk man atsikvépti. Negali-
ma taip iš karto apipilti klausimais.

Atsidusus i su pasitenkinimu užsitrauké cigaretę.

— Noriu paprašyti vieno dalyko,— lyg teisindamas pradėjo jis.— Jūs, pietiečiai, labai garbinat šeimą ir kitus panasius dalykus; nesakau, tai néra blogai, bet pamatysi, kad čia viskas truputį kitaip. Žinai, Sele Kerol, pastebési daug to, ką iš pradžių palaikysi lyg ir vulgariu puikavimus, bet atsimink, kad mūsų miestas tik trijų kartų. Visi mes turime tévas ir beveik pusé — senelius Toliai mes nesiekiam.

— Suprantu,— sumurméjo ji.

— Matai, kai mūsų seneliai čia įsikūré, dauguma jų turéjo imtis gana neįprastų darbų. Sakykim. viena moteris, kuri dabar yra tipiška miesto visuomenės atstovė; o jos tévas buvo pirmasis šiukšliaivežys. Stai kaip.

— Nejaugiai,— sumišus i taré Selé Kerol,— tu manai, kad aš imsiu apkalbēti žmones?

— Visai ne,— pertrauké Haris,— aš už niekā ir neatsipratinéju. Tiktai... na, prieitą vasarą čia buvo atvažiavusi mergina iš Pietų ir keletą kartų taip nevykusiai pasaké, ir... na, aš tik pagalvojau, jog turiu tave perspéti.

Staiga Sele Kerol užliejo pasipiktinimas, lyg būtų nekaltai gavusi pylos, bet Haris, matyt, laiké šią temą baigta, nes su didžiausiu entuziazmu émési kitos:

— Žinai, dabar pas mus karnavalas. Pirmas per dešimtį metų. Stato ledo rūmus, pirmą kartą nuo aštuoniasdešimt penktųjų. Iš skaidraus ledo luitų — bus baisiai dideli.

Ji atsistojo, priéjo prie lango ir, atitraukusi sunkias turkiškas portjeras, pažvelgė į lauką.

— Oi! — staiga sušuko ji.— Du berniukai lipdo sniego seni! Hari, kaip sakai, ar galiu nueiti jiems padéti?

— Oi tu sapne! Eikš, pabučiuok mane.

Gana nenorom ji pasitruké nuo lango.

— Man regis, šis klimatas nelabai skatina bučiuotis, ar ne? Kažkaip neima noras sédinéti, ar ne?

— Mes ir nesédésim. Dabar aš vieną savaitę atostogausiu, o šivakar mūsų laukia pokylis ir šokiai.

— Ak, Hari,— prisipažino ji, susirietusi į kamuoliuką ant jo kelių ir ant pagalvių,— aš tikrai labai suglumusি. Pati nežinau, ar man patiks, ar ne, nežinau, ko kiti iš manęs tikisi. Turėsi man viską aiškinti, mielasis.

— Aiškinsiu,— švelniai taré jis,— jeigu pasakysi, jog tau čia gera.

— Gera, labai gera! — sušnibždėjo, puldama jam į glėbią taip, kaip mokėjo tik ji.— Kur tu, ten man gera kaip namie, Hari.

Ir, tai sakydama, ji gal pirmąkart gyvenime pajuto, kad néra nuoširdi.

Tą vakarą per kviestinę vakarienę tarp murgančių žvakių, kur kalbėjo, atrodo, daugiausia vyrai, o merginos išdidžiai (tai joms brangiai atsiėjo) sédėjo nuošaly, ji jautési nejaukiai, nors Haris ir nesitraukė nuo jos.

— Puiki kompanija, ar ne? — klausinéjo jis.— Tik apsidaryk. Štai ten Spadas Habardas, praeitų metų Prinstono komandos saugas, ir Džunis Mortonas; jis ir rudaplaukis vaikinas šalia jo — buvę Jeilio ledo ritulio kapitonai. Džunis mano kurso. Geriausi pasaulio atletai kilę iš šių valstijų. Užtikrinu, tai vyrų kraštas. Pažvelk į Džoną Fišberną!

— Kas jis toks? — naiviai paklausé Selé Kerol.

— Ar nežinai?

— Pavarde girdéta.

— Didžiausias kviečių magnatas Šiaurės Vakaruose ir vienas svarbiausią šalies finansininkų.

Staiga ji atsigréžé, išgirdusi balsą dešinéje.

— Mus, atrodo, užmiršo supažindinti. Aš Rodžeris Patonas.

— O aš — Selé Kerol Heper,— maloniai pasakė ji.

— Taip, žinau. Haris minėjo, kad atvažiuosite.

— Judu giminés?

— Ne, aš profesorius.

— O! — nusijuoké ji.

— Dirbu universitete. Jūs iš Pietų, ar ne?

— Taip, iš Tarltono, Džordžijos.

Jis iš karto jai patiko — rausvai rudais ūsais, žvilgančiomis melynomis akimis, kuriose tarsi švietė suprtingumas, o jo iš

trūko čia kitoms akims. Per vakarienę jiedu persimetė atsitiktinėmis frazėmis, ir ji nusprende vėl su juo susitikti.

Po kavos ją supažindino su daugybe jaunu gražiu vyru, kurie šoko apgalvotai, tiksliai ir, atrodo, laikė savaimė suprantama, kad ji tenori kalbėti tik apie Harij.

„Dieve,— galvojo ji,— jie kalba taip, tartum susižadėjusi tapau senesnė už juos, lyg ketinčiau apskusti juos motinomis!“

Pietuose susižadėjusi mergina, netgi ištekėjusi, gali tikėtis švelnaus kalbinimo ir meilikavimo, pirmą kartą pasirodžiusi žmonėse; bet čia visa tai atrodė uždrausta. Vienas jaunas vyras, gerokai įsismaginęs kalbėti apie Selės Kerol akis, kaip jos, vos tik jai įžengus į kambarį, ji pakeréjo, paskui smarkiai sumišo, sužinojęs, kad ji svečiuojasi pats Belamius ir yra Hario sužadėtinė. Jis pasijuto lyg padaręs kažkokį akibrokštą, nedovanotiną šiurkščią klaidą, tuo pat pasidarė oficialius ir, pasaikius pirmai progai, ją paliko.

Ji buvo visai patenkinta, kai pasimaišė Rodžeris Patonas ir pasiūlė valandėlę pasédeti.

— Na,— linksmai mirktelejės, pasiteiravo jis,— kaip laikosi Karmen iš Pietų?

— Puikiausiai. O kaip... kaip laikosi Baisūnas Denas Makgru? Atleiskite, bet jis vienintelis šiaurietis, apie kurį nemažai žinau.

Jam, atrodo, tai patiko.

— Žinoma,— prisipažino jis,— kaip literatūros profesorius aš tikriausiai neturėčiau būti skaitės Baisūno Deno Makgru.

— Jūs vietinis?

— Ne, iš Filadelfijos. Atsiuštas iš Harvardo dėstyti prancūzų kalbos. Bet gyvenu čia dešimt metų.

— Devyneriais metais, trys šimtai šešiasdešimt keturiomis dienomis ilgiau negu aš.

— Patinka čia?

— Aha. Be abejø!

— Iš tikrujų?

— O kodėl ne? Argi neatrodau linksma?

— Prieš minutę mačiau, kaip pažiūrėjote pro langą ir sudrebėjote.

— Kalta mano vaizduotė,— nusijuokė Selė Kerol.— Esu įpratusi, kad lauke viskas būtų ramu, ir kai kartais pasižiūrėjusi pamatau sniego sūkurį, atrodo, lyg juda kažkas negyva.

Jis supratinėgi linktelėjo.

- Ar esate buvusi Šiaurėje kada nors anksčiau?
- Dvi liepas praleidau Ašvilyje, Šiaurės Karolinoje.
- Puiki kompanija, ar ne? — paklausė Patonas, rodydamas besiskančius šokėjus.

Selė Kerol krūptelėjo. Tai buvo Hario žodžiai.

- Žinoma! Jie yia šuniniai.

— Kokie?

Ji paraudo.

— Atsiprašau, tai nuskambėjo blogiau, nei aš maniau. Matote, aš skirstau žmones į šuninius arba katinius, nepriklausomai nuo lyties.

— Kokia jūs?

— Katinė. Jūs irgi. Taip pat dauguma pietiečių vyrų ir didesnė dalis čia esančių merginų.

— O Haris?

— Haris aiškiai šuninis. Visi vyrai, su kuriais šivakar susipažinau, atrodo šuniniai.

— Ką reiškia „šuninis“? Tam tikrą aiškų vyriškumą, kaip priešingybę švelnumui?

— Tikriausiai. Niekada neanalizavau — tik pažvelgiu į žmogų ir tuoju nusprendžiu: šuninis ar katinis. Turbūt tai tiesiog absurdas.

— Visai ne. Man įdomu. Aš buvau susikūrės teoriją apie šiuos žmones. Mano nuomone, jie pamažu stingsta.

— Kaip?

— Man regis, jie darosi panašūs į švedus, suprantate, ibseniški. Pamažu tampa niūrūs, melancholiški. Trūksta vis dėl tų ilgų žiemų. Skaitėte ką nors Ibseno?

Ji papurtė galvą.

— Jo herojuose randi kažkokį tylų atšiaurumą. Jie dori, riboti ir rūškani, sunkiai pasiduodantys dideliam sielvartui ar džiaugsmui.

— Nei šypsosi, nei verkia?

— Tikrai. Tokia mano teorija. Žinote, čia gyvena tūkstančiai švedų. Klimatas čia labai panašus į jų krašto, jie įsikuria čia ir palengva susimaišo. Gal šivakar čia jų néra nė pustuzino, bet jau turėjome keturis gubernatorius švedus. Aš jums dar neįkyrėjau?

— Man labai įdomu.

— Jūsų būsimoji svainė pusiau švedė. Man ji patinka, bet pagal mano teoriją švedai daro mums gana blogą įtaką. Juk skandinavų tarpe savižudybių skaičius — didžiausias pasaulyje.

— Tai kodėl gyvenate čia, jeigu taip slogu?

— O, manęs tai neveikia. Esu gana užsidaręs, be to, knygas vertinu labiau negu žmones.

— Tačiau visi rašytojai teigia, kad Pietūs tragiški. Žinote, tos ispanės sinjoritos, juodi plaukai, durklai ir įkyri muzika.

Jis papurtė galvą.

— Ne, tai šiaurinės rasės yra tragiškos: jos neleidžia sau prabangos guostis ašaromis.

Selė Kerol pagalvojo apie savo kapinaites. Ar tik nebus suklydusi, sakydama, kad jos ten neslegia?

— Italai turbūt linksmiausi žmonės pasaulyje. Bet tai nuobodi tema,— taré jis ir staiga nutilo.— O vis dėlto noriu pasakyti jums, kad tekate už puikaus vyro.

Selė Kerol pajuto plūstelint pasitikėjimą.

— Žinau, esu toks žmogus, kuriam tam tikra prasme reikalinga globa, ir jaučiu, kad jos tikrai nestigs.

— Gal pašoksite? Suprantate,— jiems pakilus, kalbėjo jis,— smagu, kai sutinki merginą, kuri žino, dėl ko ištaka. Devynios dešimtosios laiko vedybas tarsi kokio kino filmo pabaiga.

Ji nusijuokė,— jis nepaprastai patiko jai.

Po poros valandų, grįžtant namo, ji susigūžė užpakalinėje sėdynėje prie Hari.

— Oi Hari,— sušnibždėjo,— kaip ša-alta!

— Bet čia viduj šilta, brangioji.

— Bet lauke šalta; ir kaip kaukia vėjas!

Ji įsikniaubė į jo kailinius ir nejučiom sudrebėjo, kai šaltos jo lūpos pabučiavo ausies krašteli.

IV

Pirmaoji viešnagės savaitė skriete praskriejo. Kaip ir buvo pažadėta, vieną žvarbią sausio pavakarę ji važinėjosi rogtémis, kurias tempė automobilis. Visą rytą, apsimuturiausius kailiai, rogėmis lakstė nuo kalvos, prie užmiesčio klubo; netgi

bandė slidinėti: kupiną pasididžiavimo akimirką skriejo oru, paskui juokdamasi lyg koks kamuolys paskendo minkštoje sniego pusny. Jai patiko visos žiemos pramogos, išskyrus vieną popietę, kai šliuožė per lygumą, nutviektą blyškios geltonos saulės; tačiau greit ji suprato, kad visa tai skirta vaikams, kad jai buvo pataikaujama, o tas aplinkinių džiaugsmas — tik jos vienos džiaugsmo atspindys.

Iš pradžių Belamį šeima ją glumino. Vyrai buvo verti pasitikėjimo ir jai patiko, ypač misteris Belamis, prazilięs, dižiai orus, kurį ji beregint pamėgo, vos tik sužinojusi, kad jis gimės Kentuckyje; jis buvo lyg ir grandis, jungianti senajį ir naujajį gyvenimą. Bet moterims ji jautė aiškų priešiškumą. Maira, jos būsimoji svainė, atrodė tikras bedvasių papročių įsikūnijimo pavyzdys. Jos kalboms taip stigo savitumo, kad Selė Kerol, atkeliavusi iš šalies, kur žavesys ir pasitikėjimas savimi laikomi moteriai būdingu dalyku, beveik jau niekino ją.

„Jei šios moterys gražuolės,— pagalvojo ji,— jos yra nėkas. Jos nublanksta vos pažvelgus. Garbinami naminiai gyvulėliai. Vyrai čia dominuoja bet kurioje mišrioje draugijoje.“

O misis Belami Selė Kerol tiesiog neapkentė. Pirmają dieną susidarytas kiaušinio įspūdis išliko: kiaušinis gergždžiančiu, šaižiu balsu ir tokio nedailaus kresno stoto, jog Selei Kerol atrodė, kad, jeigu tik ji pargriūtų, tikrai susikultų ir pavirstų kiaušiniene. Negana to, misis Belami, tipiška savo miesto atstovė, iš prigimties priešiškai žiūréjo į svetimšalius. Ji vadino Selę Kerol „Sele“, ir nesidavė įtikinama, jog antrasis vardas — ne kokia nemalonii, juokinga pravardė. Selei Kerol toks sutrum-pintas vardas buvo tas pats, kaip rodytis žmonėse pusnuoge. Ji žinojo, kad Hario motina nepalankiai žiūri į jos trumpai kirptus plaukus, ir niekada nebedrīso rūkyti apačioje nuo tos pirmosios dienos, kai misis Belami įėjo į biblioteką, piktais uosdama.

Iš visų čia sutiktų vyrų ji labiausiai mėgo Rodžerį Patoną, kuris dažnai lankydavosi Belamiu namuose. Jis niekuomet daugiau neužsiminė apie ibseniškuosius čionykščių gyventojų bruožus, bet, kai vieną dieną atėjės rado ją susirangiusią ant sofos su „Peru Giuntu“, nusijuokė ir liepė užmiršti, ką buvo sakęs,— juk visa tai niekai.

Paskui vieną antros savaitės popietę ji vos nesusipyko su Hariu. Jos manymu, kaltas buvo vien tik jis, nors Serbija¹ šiuo atveju buvo nepažįstamas vyriškis nelygintomis kelnėmis.

Jie éjo namo tarp aukštai supiltų sniego kauburių, šviečiant saulei, kurią Selé Kerol vos jauté. Praéjo pro mažą mergytę, taip aptūlotą pilkais vilnoniais rūbais, kad ji atrodé panaši į meškiuką, ir Selé Kerol negaléjo susilaikyti neparodžiusi motiniško susižavėjimo.

— Ziürék, Hari!

— Kas?

— Štai ta maža mergaité — matei jos veidą?

— Taip, o ką?

— Jis raudonas lyg žemuogė. Ji tokia miela!

— Bet ir tavo pačios veidas jau beveik toks pat raudonas! Cia visi sveiki. Mes būname šaltyje nuo mažų dienų, vos tik pradedame vaikščioti. Nuostabus klimatas!

Pažvelgusi į jি, ji turéjo sutikti. Jis atrodé sveikas kaip ridikas; toks buvo ir jo brolis. Be to, tą patį rytą ji buvo pastebéjusi šviežią rausvumą ir savo skruostuose.

Taiga jу žvilgsniai nukrypo į gatvés kampą priešaky. Ten stovéjo vyras, sulenkęs kelius, taip išispoksojęs aukštyn, tارتum ruošdamasis šokti į šaltą dangą. Paskui abu pratrūko juoktis, nes prisiartinę suprato, kad tai buvo komiška akimirkos iliuzija, sukelta baisiai apsmukusių vyriškio kelnių.

— Tu man ir pasitaikyk! — juokési ji.

— Sprendžiant iš tų kelnių, jis tikriausiai pietietis,— pagiežingai taré Haris.

— Ką tu, Hari!

Jos nustebės žvilgsnis turbūt suerzino jи.

— Tie prakeikti pietiečiai!

Selés Kerol akys blyksteléjo.

— Nedrīsk jü taip vadinti!

— Atleisk, brangioji,— apmaudžiai atsiprašé Haris,— bet tu žinai, ką apie juos galvoju. Jie kažkokie... kažkokie išsigméliai, visiškai nepanašūs į senųjų laikų pietiečius. Jie taip ilgai gyveno kartu su visais tais spalvotaisiais, jog patys pasidaré tinginiai ir ištželiai.

¹ Aliuzija į I pasaulinio karo pradžią. (Vert. past.)

— Nutilk, Hari! — piktai sušuko ji. — Jie ne tokie! Gal jie tingūs, — kas nebus tingus tokiamo klimate, — bet jie geriausi mano draugai, ir nenoriu girdėti, kaip juos šitaip maišo su žemėmis. Kai kurie jų — puikiausi žmonės pasaulyje.

— O, žinau. Jie visai neblogi, kai atvažiuoja į Šiaurę studijuoti, bet iš visos tos apskurusiu ir apsileidusiu nenaudėlių gaujos blogiausi pietiečiai iš mažų miestelių.

Selé Kerol įtūžusi sugniaužė pirštinėse rankas ir émne kančioti lūpas.

— Beje, — taré Haris, — vienas toks mokési su manim Nju Heivene, ir mes pagaliau maném, kad jau atradom tikrą Pietų aristokratą, tačiau pasirodė, kad jis visiškai ne aristokratas, o tik sūnus Pietuose prasimušusio išeivio iš Šiaurės, kuriam priklausė beveik visa Mobilio apylinkių medvilnė.

— Pietietis nekalbėtų taip kaip tu dabar, — ramiai pasakė ji.

— Jie neturi drąsos!

— Arba dar kai ko.

— Dovanok, Sele Kerol, bet ir tave girdėjau sakant, jog niekada netekėtum...

— Tai visai kas kita. Aš sakiau tau, kad nenoréčiau susieti savo gyvenimo su kuriuo nors Tarltono vaikinu, bet niekada nedariau tokių triuškinančių apibendrinimų.

Jie éjo tylédami.

— Gal aš kiek perlenkiau, Sele Kerol. Atleisk.

Ji linkteléjo, bet nieko neatsakė. Paskui, kai jie jau stovėjo hole, ji netikėtai apkabino ji.

— O Hari, — sušuko ji pilnomis ašarų akimis, — susituokim kitą savaitę. Aš bijau tokių nesusipratimų. Bijau, Hari. Taip neatsitiktų, jei būtume vedę.

Bet Haris, būdamas kaltas, vis dar nervinosi.

— Tai kvailystė. Juk mudu nusprendéme kovo ménėsį.

Ašaros pranyko iš Selės Kerol akių, jos veidu nuslydo abejingumo šešėlis.

— Ką gi, gerai, turbūt nereikėjo man to sakyti. Haris atlyžo.

— Brangioji kvailute! — sušuko jis. — Eikš, pabučiuok mane, ir užmirškime.

Tą patį vakarą varjetės programos pabaigoje orkestras užgrojo „diksi¹“, ir Selė Kerol pajuto, kad jos širdis prisipildo kažko galingesnio ir pačiaresnio negu tos dienos ašaros ir šypsenos. Ji palinko į priekį, spausdama kédés ranktūrius, jos veidas vis labiau raudo.

— Atrodo, tu jaudiniesi, brangioji? — sušnibždėjo Haris.

Bet ji neišgirdo. Selė Kerol tarsi regéjo, kaip, lydimi aistingo smuikų virpesio ir įkvépti litaurų dūžių, jos senųjų laikų vaiduokliai žygiuoja pro šalį ir suka tamson, o kai fleitos pakartodamos silpnai sušvilpė ir atsiduso, jai pasirodė, kad jie tuo išnyks, ir ji vos nepamojavo jiems ranka atsisveikindama.

*Toli, toli,
 tolи pietuose Diksyje!
Toli, toli,
 tolи pietuose Diksyje!*

V

Vakaras buvo ypatingai šaltas. Dieną prieš tai netikėtas atlydys beveik nutirpdė gatves, bet dabar jas vėl užvertė birus sniegas, kurį gūsiais žarstė véjas, vingiuotais ruožais nešamas per žemę ir pripildydamas rūškaną orą smulkiai ruko kruopelycių. Dangaus nebuvo — tik tamsi, kraupi skraistė, užklojusi gatves, o iš tikrujų — didžiulė daugybė krintančių snaigų; o dar aukščiau, vydamas jaukumą iš rusvai ir žalsvai šviečiančių langų ir slopindamas jų roges traukiančio arklio lygią risčią nevaržomas siautėjo šiaurys.

„Vis dėlto tai niūrus miestas,— galvojo ji,— niūrus.“

Kartais vakare jai pasirodydavo, jog niekas čia negyvena, seniai visi iškeliaavo, palikę namus su uždegtom šviesom pa-smerktus ilgainiui virsti šlapio sniego antkapiams. O, nejaugiai jos kapą apklos sniegas! Gulėti po didelėmis jo krūvomis ištisa žiemą, kur netgi jos antkapis būtų menkas šešėlis kitų menkų šešelių tarpe. Ne — jos kapas turi būti nubertas gélémis, nuteikstas saulės ir laistomas lietaus.

⁵ Diksilendas — džiazo rūšis; ir patriotinės Pietinių valstijų karelvių dainos pavadinimas. (Verl. past.)

Ji vėl pagalvojo apie tas vienišas sodybas, pro kurias praléké traukiniu, apie tai, kaip ten reikia gyventi visą ilgą žiemą: amžinas spoksojimas pro langus, pluta apsitraukusios, minkštос sniego pusnys, pagaliau lėtas, liūdnas tirpimas ir atšiaurus pavasaris, apie kurį pasakojo Rodžeris Patonas. Jos pavasaris — kurį praras amžinai — su alyvomis ir tingiu žavenuvys ir žavesi.

Pūga buvo jau čia pat. Selé Kerol pajuto, kaip greitai tirpssta snaigų plévelė ant blakstienų, ir Haris, ištiesės kailinétą ranką, užtrauké jos įmantrų vilnonių gobtuvą. Tada mažutés snaigės puolé į ataką virtinémis, o bégantis arklys kantriai panarino galvą, permatomai baltumai nugulius jo odą.

— O, jam šalta, Hari,— tuoju taré ji.

— Kam? Arkliui! Né kiek. Jam tai patinka.

Dar po dešimties minučių jie pasuko už kampo ir pamaté tai, kur važiavo. Ant aukštostos kalvos, ryškiai žaliu spindesių žérédami žiemos danguje, stūksojo ledo rūmai. Jie buvo trijų aukštų, su dantytomis sienomis, su šaudymo angomis ir siaurais langeliais, ant kurių kybojo varvekliai, o didžiulé pagrindinė salė visa tviskéjo permatoma nuo nesuskaičiuojamų elektros žibintų. Selé Kerol suspaudé Hario ranką po kailio apsiaustu.

— Nuostabu! — susijaudinęs šaukéjis.— Dievaži, iš tikrujų nuostabūs rūmai! Nuo aštuoniasdešimt penktųjų čia tokį nebuvo!

Žodžiai, kad nuo aštuoniasdešimt penktųjų tokį nebuvo, ją kažkaip prislégé. Ledas buvo tarisi šmékla, ir šiame rūme tikriaušiai gyveno tie devintojo dešimtmecio šešeliai išblyškusių veidais ir snieguotais, purvinais plaukais.

— Eime, brangioji,— taré Haris.

Ji išlipo iš rogių paskui jį ir palaukė, kol Haris pririšo arkli. Dar keturi žmonės — Gordonas, Maira, Rodžeris Patonas ir viena mergina — atvažiavo paskui juos, pašélusiai tilindžiuojant varpeliams. Aplink jau buvo nemažai žmonių, vieni su avikailiais, kiti su kitokiais kailiais; visi rékavo ir šükavo vienas kitą, žingsniavo per sniegą, kuris dabar krito taip tirštai, jog už kelių jardų vos begalėjai įžiūrėti žmogų.

— Šimto septyniasdešimties pėdų aukščio,— kaibėjo Haris apsimuturiavusiai figūrai šalia, jiems traukiant link durų.— Šešių tūkstančių kvadratinį jardų plotas.

Ji girdėjo pokalbių nuotrupas: „Viena pagrindinė salė...”, „Sienos nuo dvidešimt iki keturiadesimt colių storumo...”, „Ir ledo ola beveik mylios...”, „Tas kanadietis, kuris juos pastatė...”

Jie įžengė vidun, ir, pakerēta didžiulių krištoninių sienų Selė Kerol pasijuto vis kartojanti porą eilucių iš „Chano Kublos”¹:

*Tenai tviskėjo rūmas neregėtas,
Ledinės angos, spindesio užlietas.*

Didelėje, tviskančioje oloje, į kurią neprasiskverbé tamša, ji atsisėdo ant medinio suolo, ir slogi vakaro nuotaika išsi-sklaidė. Haris sakė tiesą — viskas čia nuostabu. Jos žvilgsnis klajojo lygiomis sienomis, pastaitytomis iš pačių gryniausių ir pačių skaidriausią luitą, sudarančių perregimumo įspūdį.

— Žiūrek! Čia tai bent, tai puiku! — sušuko Haris.

Tolimame kampe orkestras pradėjo griežti populiarą dainelę, garsai pritrenkė juos stulbinančia akustika, paskui netikėtai užgeso šviesa; atrodė, jog tyla srovena ledinėmis sienomis ir gaubia juos. Selė Kerol dar matė savo baltą kvapą tamsoje ir miglotą eilę blankių veidų kitoje pusėje.

Muzika pritilo, virto gailiu atodūsiu, o iš lauko įplaukė réksminga, skardi atžygiuojančių klubų narių giesmė. Ji skambėjo vis garsiau, lyg kažkoks besibastančios po senajį pasauli vikingų genties pergalės himnas; jis vis garsėjo, jiems artinantis; paskui pasirodė deglų eilė, dar viena ir dar, ir, mušdama taktą mokasinais apautomis kojomis, didingai įžengė ilga kolona figūrų pilkom vilnonėm striukėm, su slidėmis ant pečių; nuo jų balsų, sklindančių palei didžiules sienas, mirgėjo ir pleveno deglų ugnys.

Pilkoji kolona baigėsi, po jos įėjo kita — ši kartą šviesa sutvisko ant raudonų sportinių kepuraičių ir liepsnojančių tamsiai raudonų striukių, o jeidami jie užtraukė priedainį; po

¹ Anglijų poeto romantiko S. T. Kolridžo (S. T. Coleridge, 1772—1834) nebaigtą poemą. (Vert. past.)

to žygiaavo gausūs melsvi ir balti būriai, žali, balti, rudi ir geltoni.

— Tie baltieji priklauso Vakutos klubui,— nekantriai sunibždėjo Haris.— Tai vyrai, kuriuos matei šokiucose.

Balsai sustiprėjo; didžioji ola pavirto plačiais ugnies spiečiais plazdančiu deglų, spalvų ir minkšta oda apautų pėdų ritmo fantasmagorija. Pirmoji kolona apsisuko ir sustojo, būrys skleidėsi prieš būrį, kol visa procesija tapo vientisa liepsnos vėliava, ir tada tūkstančiai balsų susiliejo į galingą lyg perkūnas šauksmą, nuo kurio émė pleventi deglų liepsnos. Tai didingas, baisus reginys! Selei Kerol atrodė, jog tai Saurė ant didingo aukuro aukoja auką niūriam pagoniškam Sniego dievui. Šauksmui nutilus, orkestras vél émė griežti, prasidėjo dainos ir ilgi, griausmingi kiekvieno klubo „Valio!“ Ji sédėjo labai ramiai, klausési, kaip staigūs stakato šūksniai pléšo tylą, o paskui krūptelėjo, nes trenké salvé, tiršti dūmų debesys šen bei ten émė veržtis per olą; blykčiojo fotografų magnis; pagaliau susibūrimas baigési. Klubai vél sustojo į koloną, užtrauké savo himną ir, orkestro vedami, émė žygiuoti lauk.

— Eime! — sušuko Haris.— Reikia pamatyti labirintus apačioje, kol dar neišjungé šviesos!

Visi atsistojo ir puolé link nuolydžio — prikyje Haris su Sele Kerol, kurios mažyté pirštinaité paskendo jo didelėje kalinéje pirštinéje. Apačioje buvo ilgas tuščias ledo kambarys su tokiomis žemomis lubomis, kad jie turėjo pasilenkti, ir jų rankos išsiskyré. Nespéjus jai susigaudytí, Haris néré į vieną iš daugelio spindinčių koridorių, einančių iš kambario, ir berigint iš jo teliko miglota mažéjanti démelé žaliame mirgančiam fone.

— Hari! — pašauké ji.

— Eikš! — atsiliepé jis.

Ji apsidairé po tuščią kambarį, kiti iš jų būrio, matyt, nusprendé važiuoti namo ir jau brido kažkur lauke per klampų sniegą. Padvejojusi ji puolé paskui Harij.

— Hari! — šauké ji.

Už trisdešimt penkių pėdų ji rado posūkį; išgirdusi tolį kaičiai silpną duslų atsaką, jau truputį nusigandusi, nubégta ten. Prabégo kitą posūkį, dar du žiojéjančius takus.

— Hari!

Jokio balso. Ji émė bégti tiesiog pirmyn, staiga apsigrežé ir, netikétai sukaustyta ledinio siaubo, nuskubéjo ten, iš kur buvo atéjusi.

Ji priéjo posukj — ar tą? — puolé i kairę ir mané jau pasiekusi išéjimą i ilgaji žemajį kambarį, bet ten buvo tik kitas spindintis koridorius, pasibaigiantis tamsa. Ji vél šükteléjo, tačiau nuo sienų atsimušé tik kurčias, negyvas aidas be atgarsio. Vél gržus, pasuko už kito kampo, už kurio ši kartą driekési platus koridorius. Jis buvo lyg žalias takas tarp prasiskyrusiu Raudonosios jūros vandenų, tarsi drégnas skliautas, jungiantis tuščius kapus.

Ji émė slyscioti, nes batų padai apsitrauké ledu; norédama išlaikyti pusiausvyrą, ji turéjo pirštinétomis rankomis braukt per lyg slidžias, lyg lipnias sienas.

— Hari!

Ir dabar niekas neatsaké. Jos šauksmas pašaipiai nušokčiojo iki koridoriaus galo.

Paskui staiga šviesos užgeso, ir ji atsidüré aklinoje tamsoje. Išsigandusi ji silpnai rikteléjo ir susmuko ant ledo. Krisdama pajuto, kad užsigavo kairj kelj, bet tai buvo niekis, nes ją apémé baisus siaubas, daug didesnis negu baimé pasiklysti. Ji buvo viena drauge su Šiaurés dvelksmu, su kraupia vienatve, plüstančia nuo ledo sukaustytą banginių medžioklés laivų Arkikos jūrose, nuo bedūmių, nejveikiamų plotų, apglébusių baltus nuotykių ieškotojų kaulus. Tai buvo ledinis mirties alsavimas: jis kamuoliais ritosi pažeme, siekdamas pagriebti ją.

Iniršusi, nevilties apimta, ji vél energingai pakilo ir akrai nuéjo per tamsą. Ji privalo ištrükti. Nes dings čia, mirtinai sušals ir gulés ne vieną dieną, jšalusi lede kaip lavonai, apie kuriuos buvo skaiciusi, puikiausiai išsilaikys kol ištirps ledynas. Tikriausiai Haris pagalvojo, kad ji išéjo su kitais, — jis jau išvažiavęs; niekas nieko nežinos iki kito ryto. Ji gailiai pagraibé sieną. Keturiaskaitolius storio — jie saké — keturiaskaitolius coliu!

— Oi!

Iš abiejų pusiu palei sienas ji jauté kažkā sélinant — nykias dvasias, kurios vaidenos i šiuose rūmuose, šiame mieste, šioje Šiauréje.

— O, atsiukskite ką nors, atsiukskite ką nors! — verké ji balsu.

Klarkas Derou tikrai ją suprastų; arba Džo Ivingas; ji nebūtų palikta čia amžinai klajoti, kol sušals jos širdis, kūnas ir siela. Ak, Selė Kerol! Ji buvo laiminga. Laiminga maža mergaitė. Mégo šilumą ir vasarą, ir diksilendą. O čia viskas svetima — svetima.

— Tu neverk,— garsiai ištarė kažkas.— Niekiada daugiau nerverksi. Tavo ašaros sušals; visų ašaros čia sušalai!

Ji kniūpsčia griuvo ant ledo.

— O dieve! — sukükčiojo.

Viena po kitos slinko ilgos minutės, ir visai nusikamavusi ji pajuto, kad merkiasi akys. Paskui pasirodė, kad kažkas atsiėdo šalia ir šiltomis, švelniomis rankomis palietė jos veidą. Ji dékingai pažvelgė.

— Juk čia Mardžorė Li,— pusbalsiu sumurméjo ji.— Aš žinojau, jog tu ateisi.

Tai iš tikrujų buvo Mardžorė Li, ir kaip tik tokia, kokiai Selė Kerol įsivaizdavo: jauna, balta kakta, placiai atvertomis, geraširdiškomis akimis ir minkštос medžiagos krinolinu.

— Mardžorė Li.

Vis labiau temo ir temo; visus tuos antkapius, be abejo, reikėtų perdažyti, bet tai juos, žinoma, sugadins. Tačiau juos vis vien dar įmanoma ižiūrėti.

Tada, po keleto akimirkų, kurios lėkė greitai, paskui émė slinkti létai ir galiausiai tarsi suskilo į daugybę miglotų spin-dulių, susiliejančių su blyškiai geltona saule, ji išgirdo baisu traksesi, pažeidusį jos atrastąją ramybę.

Tai buvo saulė, šviesa; pasirodė deglas, už jo kitas ir dar vienas, pasigirdo balsai; po deglu išryškėjo veidas, tvirtos rankos pakélé ją, ir ji pajuto kažką ant skruosto — kažką šlapią. Kažkas čiupo ją ir émė trinti veidą sniegu. Kaip juokin-ga — sniegu!

— Sele Kerol, Sele Kerol!

Tai buvo Baisūnas Denas Makgru; o kitu dviejų veidų ji nepažinojo.

— Vaikeli, vaikeli! Mes jau dvi valandas tavęs ieškome! Haris iš proto kraustosi!

Vėl viskas sugrįžo į vietas: dainos, deglai, garsus žygion-iančiu klubu narių šauksmas. Ji puolė Patonui į glėbį ir prati-sai, tyliai pravirko.

— Aš nenoriu čia būti! Aš važiuosiu namo. Vežkit mane
namo! — Ji taip suriko, kad Hariui, bėgančiam gretimu korido-
rium, apmirė širdis.— Ry-toj! — lyg paklaikusi šaukė ji, ne.
valdydama savo įniršio.— Ry-toj! Ry-toj! Ry-toj!

VI

Auksinė saulė liete liejo alinantį, tačiau keistai raminantį
karštį ant namo, kuris ištisą dieną žvelgė į dulkiną kelią. Susi-
radę vésesnę vietelę, plyšavo du paukščiukai; gatvėje spal-
votoji moteris melodingu balsu skelbési pardavinéjanti žem-
uoges. Buvo balandžio popietė.

Selė Kerol Heper, padėjusi smakrą ant rankos, o ranką
ant senos sofos atkaltės lango nišoje, mieguistai žvelgė žemyn
 į dulkinas provėžas, iš kurių pirmąkart ši pavasarį kilo karš-
čio bangelės. Ji stebėjo, kaip senutėlis „Fordas“ išnyra iš už
staigaus kampo, tratédamas privažiuoja ir dūsaudamas bei
trūktelėjės sustoja šalikelėje. Ji né nekrustelėjo, o po minu-
tės orą perskrodė šaižus, pažįstamas švilpimas. Selė Kerol nu-
sišypsojo ir mirktelėjo.

— Labą rytą!

Apacijoje iš po automobilio stogo nevikriai išlindo galva.

— Koks tau rytas, Sele Kerol...

— Tikrai? — tarytum nustebo ji.— Gal ir ne.

— Ką veiki?

— Valgau žalią persiką. Ko gero, tuož mirsiu.

Klarkas kiek galédamas persikreipė, kad pamatytu jos
veidą.

— Vanduo šiltas kaip katile, Sele Kerol. Važiuojam pasi-
puškentį?

— Bijau net pajudėti,— tingiai atsiduso Selė Kerol,— bet
matyt, reikės.